

Posudek oponenta diplomové práce

Název: Reprezentace rodu Trčků z Lípy

Autor: Bc. Vojtěch Barcal

Studijní program: N7505 Historické vědy

Studijní obor: 7105T021 Historie

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Zdeněk Beran, Ph.D.

Oponent: Doc. PhDr. Martin Šandera, Ph.D

Práci Vojtěcha Barcala jsem si přečetl s velkým zájmem, neboť diplomant si zvolil velmi zajímavé, ale i náročné téma. Bezesporu si vyžádalo mnoho času a úsilí, bohužel se však oponent při čtení textu neubrání častým povzdechům nad interpretační stránkou s častými stylistickými neobratnostmi a celkový dojem je dosti rozpačitý.

Metodicky se diplomová práce opírá především o monografii Roberta Šimůnka Reprezentace české středověké šlechty, což plně schvaluji a celkovou koncepci práce hodnotím jako velmi zdařilou, samotný nástin užitých metod však působí dosti neobratně.

Heuristiku by bylo možné považovat za dostatečnou, ale nástin pramenných zdrojů a literatury není podán příliš šťastně a ve výčtu postrádám především Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka, který je nosným zdrojem pro roli Mikuláše Trčky z Lípy jako prostředníka mezi jihočeským magnátem a poděbradskou stranou, na niž se autor sám odvolává, dále Zbytky register králův římských a českých z let 1461-1480 pro přesný a přehledný výčet majetkových síků prvních rodových generací, který v DP není podán příliš zdařile a pak především Sedláčkův atlas Erbů a pečeti české a moravské šlechty, když si autor zakládá na cituji „sfragistické sondě“, kterou provedl. Na s.7 se zmiňuje o článku L. Dvořákové, který „dosud nebyl překonán“, v poznámce k příslušnému odstavci však na něj vůbec neodkazuje.

Následující kritika neznamena, že bych celkově považoval práci za nepovedenou, neuvědomoval si její klady a predikoval tak celkově negativní hodnocení, které není na místě. Nástin dějin rodu se bohužel nepovedl, často jsou klíčová životní data jednotlivých osobností, rodinné vazby i vývoj majetkových držav kladeny za sebou „bez ladu skladu“, přičemž není dodržena ani časová následnost a často narazíme na nelogické časové skoky – např. s. 15 „V roce 1527 se zbavil odlehlého beřkovického panství na Mělnicku, které o dva roky dříve koupil jeho otec Burian“, s.18 „V roce 1629 se dostal do stavu říšských hrabat a roku 1630

získal český hraběcí titul. V roce 1594 koupil od Thurnů zpět starobylé rodové sídlo Lipnici,“ a bylo by možné pokračovat mnoha dalšími příklady.

V této části práce mi také chybí hlubší zamyšlení nad sdělovanými fakty, recepce tehdejší společnosti, postižení stavovské dimenze, která se stýkala a potýkala s konfesním rozdělením království. Jedná se přitom o základní stavební kámen, ze kterého pak vychází konkrétní příklady forem reprezentace v dalších kapitolách.

Rušivě působí také pasáže s neurčitým výrazy typu „Lze pravděpodobně též konstatovat... Na nějakou dobu se tak Opočno a Smiřice ocitly...“ či stylistické neobratnosti typu „Nyní bylo podrobněji představeno“ (s. 12).

Text obsahuje i dílčí historické nepřesnosti např. s. 15-16 výprava české šlechty do Itálie v letech 1551-1552 měla důležitější poslání, než jen doprovodit následníka trůnu při jeho návrat ze Španělska; s. 16 „Nové povýšení mezi pány znamenalo nemožnost zastávání nějakého zemského úřadu, takže Vilém se spokojil pouze s funkcí hejtmána Hradeckého kraje za panský stav“ ... Podle Vladislavského zřízení zemského byl purkrabí (nikoli hejtman) Hradeckého kraje zařazen mezi nejvyšší zemské úředníky, ovšem za nižší šlechtu.

V poznámkovém aparátu uvítal častější odkazy na více zdrojů v rámci jednoho poznámkového odkazu a alespoň místy analytickou podobu těchto poznámkových odkazů.

Tolik ke kritickým stránkám předloženého textu. Jeho druhou stránkou je přehledná, koncepčně promyšlená a navzdory stylistickým neobratnostem výstižně podaná charakteristika klíčových forem reprezentace rodu i jeho jednotlivých příslušníků v rovině světské i duchovní. Trčkové se tak představují jako cílevědomí a úspěšní budovatelé hradů, zámků i rezidenčních měst, štedří donátoři neopomíjející jedinou příležitost, jak demonstrovat stávající společenskou prestiž a demonstrovat své mocenské ambice, když v poslední generaci rod již prakticky sahal po knížecím postavení. Jako garant oboru Prezentace a ochrana kulturní dědictví bych nad takto pojatou prací mohl zajásat a k velkým kladům práce řadím jednoznačně přílohy.

Závěr: Text navzdory uvedeným výtkám k interpretační stránce dostatečně splňuje nároky na diplomovou práci a doporučuji ho obhajobě.

V Hradci Králové 27.5. 2019

Doc. PhDr. Martin Šandera, Ph.D.

